

Broj: 03-45.1-21-1062-1/19
Istočno Sarajevo, 28.08.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 30. sjednici BAS/TC 43, održanoj 18.04.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN BAS/TC 43 *Hrana*

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 43, *Komitet za hranu* (u daljnjem tekstu: BAS/TC 43 obuhvata standardizaciju u oblasti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji se upotrebljavaju kao ljudska hrana i hrana za životinje, a što podrazumijeva nazive, specifikaciju proizvoda, uzorkovanje, metode ispitivanja, pakovanje, čuvanje i transport, procese u prehrambenoj industriji, postrojenja i opremu za prehrambenu industriju, pribor za pripremu jela, transport i stolni pribor, mikrobiologiju hrane, aditive za hranu, materijale u kontaktu sa hranom i biotehnologiju.

BAS/TC 43 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

ISO/TC 34, *Food products / Prehrambeni proizvodi*

ISO/TC 93, *Starch (including derivatives and by-products)/ Skrob (uključujući derivate i nus proizvode)*

ISO/TC 166, *Ceramic ware, glassware and glass/ceramic ware in contact with food/ Keramičko posuđe, stakleno posuđe i kombinovano staklo/keramika posuđe u kontaktu sa hranom*

ISO/TC 186, *Cutlery and table and decorative metal hollow-ware/ Pribor za jelo, stolno i dekorativno svečano posuđe*

CEN/TC 153, *Food processing machinery – Safety and hygiene specifications/ Mašine u prehrambenoj industriji – Zahtjevi za sigurnost i higijenu*

CEN/TC 194, *Utensils in contact with food/ Materijali u kontaktu sa hranom*

CEN/TC 233, *Biotechnology/ Biotehnologija*

CEN/TC 275, *Food analysis – Horizontal methods/ Analiza hrane – Horizontalne metode*

CEN/TC 302, *Milk and milk products – Methods of sampling and analysis/ Mlijeko i mliječni proizvodi – Metode uzorkovanja i analize*

CEN/TC 307, *Oilseeds, vegetable and animal fats and oils and their by-products - Methods of sampling and analysis/ Sjeme uljarica, biljne i životinjske masti i ulja i njihovi nus-proizvodi - Metode uzorkovanja i analize*

CEN/TC 327, *Animal feeding stuffs - Methods of sampling and analysis/ Stočna hrana – Metode uzorkovanja i analize*

CEN/TC 338, *Cereals and cereal products/ Žito i proizvodi od žita*

CEN/SS C01, *Food products/Prehrambeni proizvodi*

CEN/SS C10, *Starch/Skrob*

BAS/TC 43 je formiran Rješenjem direktora Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine o formiranju Tehničkog komiteta br. IP- 6329/04-02HH od 22.11.2004 godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 43 br. 03-45.1-21-949-1/19 od 25.07.2019. godine.

Tehnički komitet BAS/TC 43 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 43 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 43 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

Hrana je jedna od najvećih potreba, ali i zadovoljstava u životu. Njen odabir se vrši u zavisnosti od tradicije, kulture i životne sredine, pri čemu se zadovoljavaju nutritivne potrebe ljudi u odnosu na uzrast, pol, fiziološko stanje i životne navike. Ljudi konzumiraju hranu koja im je dostupna i tako zadovoljavaju svoj apetit.

Istovremeno, treba imati u vidu da je socijalni i ekonomski status države i pojedinca u direktnoj vezi sa dostupnošću hrane na tržištu, odnosno sa njenim kvalitetom.

Da bi hrana bila bezbjedna, brigu vode država, prehrambena industrija i potrošači. Država vodi računa o izradi potrebnih propisa i njihovoj primjeni.

U posljednjoj deceniji, briga o potrošačima je usmjerena na bezbjednost hrane, kao i na uticaj ishrane po ljudsko zdravlje. Bolest ludih krava, ptičji grip, prisustvo mikotoksina, aditiva, antibiotika, pesticida, teških metala i metaloida, ostataka zagađivača itd., izazvalo je veliku zainteresovanost javnosti i gubitak povjerenja u industriju i nadležne organe koji su zaduženi za bezbjednost hrane. Da bi se povratilo povjerenje potrošača neophodno je da nadležni organi preduzmu neophodne aktivnosti kako bi se potrošači zaštitili od opasne hrane koja može izazvati bolesti. Nacionalni kontrolni sistem treba da bude ključ za zaštitu zdravlja i bezbjednosti domaćih proizvoda namijenjenih za ishranu domaćeg stanovništva, kao i za izvoz na međunarodno tržište.

Tokom procesa pristupanja EU, Bosna i Hercegovina (BiH) mora usvojiti, provesti i primijeniti cijeli paket propisa EU, uključujući zakonodavstvo iz Poglavlja 12 (Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika) sa više od 100 uredbi, direktiva i odluka. BiH mora ispuniti odgovarajuće zahtjeve i standarde EU kako bi omogućila izvoz konkurentnih proizvoda u države-članice EU. Učinkoviti sistemi kontrole hrane su od suštinske važnosti za zaštitu zdravlja i sigurnost domaćih potrošača. Također su ključni i u pogledu omogućavanja zemljama da potvrde sigurnost i kvalitet svojih prehrambenih proizvoda u međunarodnoj trgovini i da budu sigurne kako uvezena hrana ispunjava relevantne uslove. Novo globalno okruženje trgovine hranom nameće znatne obaveze i zemljama uvoza i zemljama izvoza u smislu jačanja sistema kontrole hrane i provođenja i primjene strategija kontrole hrane zasnovanih na procjeni rizika. Za Bosnu i Hercegovinu razvoj funkcionalnog sistema za provođenje pravne stečevine o sigurnosti hrane ostaje prioritet kako bi se povećala trgovina poljoprivrednih proizvoda. Zvanični kontrolni kapaciteti za sigurnost hrane, uključujući genetički modificirane organizme (GMO), veterinarsku i fitosanitarnu oblast zahtijevaju dalje jačanje procesa usklađivanja zakonodavstva i standarda u ovim oblastima.

Potrebe na tržištu diktiraju neophodnost preuzimanja međunarodnih/evropskih standarda u nacionalni sistem standardizacije.

Za razvijanje standarda i srodnih dokumenata (uputstva, pravila dobre prakse, preporuke itd.) u vezi sa kvalitetom i higijenskom ispravnošću prehrambenih proizvoda, na međunarodnom nivou zadužena je prije svega Komisija za Codex Alimentarius (Codex), specijalizovana FAO/WHO međunarodna organizacija za hranu osnovana sa ciljem da se donošenjem standarda i srodnih dokumenata zaštiti zdravlje potrošača i obezbijedi poštena praksa u trgovini hranom.

Prehrambena industrija je jedna od najraznovrsnijih industrija usljed širokog asortimana prehrambenih proizvoda.

Važeći zakoni i pravilnici:

<http://www.fsa.gov.ba/fsa/bs/propisi-i-javne-konsultacije/propisi-o-hrani>

<http://www.vet.gov.ba/v2/bs/legislativa/c230>

<http://uzzb.gov.ba/dokumenti/zakoni/>

<http://uzzb.gov.ba/dokument/podzakonski-akti/>

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Prehrambena industrija je jedna od najvažnih grana bosanskohercegovačke privrede. Kako bi se uspješno suočila sa ovim izazovima, prehrambena industrija između ostalog mora da prati i razvoj novih evropskih i međunarodnih standarda. Certifikaciona tijela koja se bave ocjenjivanjem usaglašenosti sa odgovarajućim zahtjevima standarda (u vezi sa kvalitetom, bezbjednošću prehrambenih proizvoda i organskih proizvoda, životnom sredinom, bezbjednošću i zdravljem na radu, itd.), u svim zemljama svijeta koriste isti standard. Ako proizvodi ispunjavaju prihvaćene međunarodne i/ili evropske standarde, onda postoji minimalna potreba za ispitivanjima u pojedinim zemljama, što smanjuje specifične troškove nabavke.

Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda vlastite proizvodnje poljoprivrednih preduzeća/poduzeća i zemljoradničkih zadruga i otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih/ obiteljskih poljoprivrednih proizvođača u februaru/veljači u 2019. godine iznosila je 22.016.057 KM što je u poređenju sa februarom/siječnjom 2018. godine povećanje za 5,9 %.

Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda vlastite proizvodnje poljoprivrednih preduzeća/poduzeća i zemljoradničkih zadruga u februaru/veljaču 2019. godine iznosila je 9.864.406 KM što je u poređenju sa februarom/siječnjom 2018. godine umanjeње za ili 10,0%.

Ukupna vrijednost otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih/obiteljskih poljoprivrednih proizvođača u februaru/veljači u 2019. godine iznosila je 12.151.651 KM što je u poređenju sa februarom/siječnjom 2018. godine povećanje za 23,0 %.

2.3 Zahtjevi tržišta

Standardi i srodni dokumenti iz oblasti prehrambene industrije, koje izrađuje Komitet za hranu BAS/TC 43, služe kao osnova za procjenu njihovog kvaliteta. Korisnici standarda iz nadležnosti pomenutog komiteta pripadaju svim dijelovima lanca snadbijevanja, prije svega proizvođači, trgovci, kao i akreditovane laboratorije za ispitivanje i kontrolu navedenih proizvoda. Pošto su standardi iz nadležnosti Komiteta BAS/TC 43 u širokoj upotrebi, njihovo redovno ažuriranje je neophodno. Takođe, osnovni zahtjev koji svi prehrambeni proizvodi moraju da zadovolje jeste bezbjednost pri upotrebi. Standardi imaju ključnu ulogu u podršci harmonizaciji unutrašnjeg tržišta Evrope i trećih zemalja. Jedino standard koji je usvojen kao identičan olakšava učešće na jedinstvenom tržištu i umanjuje birokratizaciju. Ovakav pristup omogućava da standardi pruže podršku prioritetima BiH poboljšanjem poslovnih rezultata, smanjenjem troškova i stvaranjem povjerenja potrošača.

2.4 Aspekti zaštite okoline

Kako svaki proizvod ima uticaj na okoliš u svim fazama svog životnog ciklusa, postoji potreba da se umanjuje svaki potencijalni štetni utjecaj na okolinu.

U postupku donošenja međunarodnih i/ili evropskih standarda za metode ispitivanja mlijeka i proizvoda od mlijeka, posebna pažnja posvećuje se ograničavanju upotrebe opasnih hemikalija i reagensa u postupku ispitivanja kad god je to moguće.

Proizvođači masti i ulja biljnog i životinjskog porijekla moraju da vode računa o zaštiti životne sredine u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001 i relevantnim zakonskim i drugim propisima.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 43

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 43 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
- zaštita potrošača;
- uklanjanje prepreka u trgovini;
- predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji se upotrebljavaju kao ljudska hrana i hrana za životinje, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 43 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 43;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 43, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
- Informisanje članova BAS/TC 43 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;

-
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
 - Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
 - Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 43;
 - Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 43 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 43 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
 - Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 43 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 43 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 43
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a